

سازمان، آیین‌نامه و شرح وظائف کمیسیون‌های علمی هیأت‌حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره

مقدمه:

بر اساس ماده ۱۱ و ۱۲ نظامنامه و آیین‌نامه‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، کمیسیون‌های علمی هیأت، مراجع علمی فرآیند برگزاری "اجلاس‌های نقد و ارزیابی، دفاع و داوری" درباره نظرات و نظریه‌ها و نقدهای مطرح شده تحت نظارت کمیسیون‌های علمی هیأت‌حمایت، و نیز بازوان کارشناسی هیأت و دبیرخانه آن هستند. هر کمیسیون علمی با عضویت حداقل هفت تن از صاحب‌نظران و متخصصان حوزه موضوعی یکی از کمیسیون‌های علمی و تحت ریاست یکی از شخصیت‌های علمی صاحب صلاحیت و صاحب نام آن حوزه، تشکیل و طبق این آیین‌نامه و در چارچوب وظائف مندرج، فعالیت می‌کنند.

ماده ۱: تعاریف

کمیسیون علمی: مسندی است علمی، متشکل از صاحب‌نظران و متخصصان که در یک حوزه تخصصی به پیشنهاد دبیرخانه و با تایید شورای علمی-راهدردی دبیرخانه فعالیت می‌کنند.

اجلاسیه: به جلسه ای رسمی اطلاق می شود که طبق ضوابط و مقررات برگزاری کرسی ها، جهت نقد، ارزیابی، دفاع و داوری نظریه‌ها تشکیل می‌شود.

شورای داوران: به مجمعی از خبرگان علمی در حوزه‌ای خاص اطلاق می‌شود که برای ارزیابی روشمند و علمی نظریه با پیشنهاد مرکز علمی و تأیید دبیرخانه هیأت، تعیین می‌شوند.

ناقدان: افرادی که مدعای علمی صاحب نظر را براساس مبانی و مؤلفه‌های علمی به شیوه ای منطقی مورد نقد و ارزیابی قرار می دهند.

نظریه پردازی: عبارت است از گزاره (یا گزاره‌های) حاوی مدعا (یا مدعا‌های) منسجم مبتنی بر «مبنا» (یا مبانی) مشخص، برآمده از «منطق» مناسب، متکی بر «دلیل» (یا دلایل) و مؤیدات موجب دگرگونی در یک قلمرو «علمی-معرفتی» یا «عملی-معیشتی» می-گردد. یک نظریه کامل و کارآمد، باید از ویژگی‌هایی از قبیل عناصر زیر برخوردار باشد: ۱- شفافیت مفهوم‌شناختی، ۲- مسأله‌ای اصلی مشخص، ۳- ارکان و اجزاء منسجم، ۴- برخورداری از ملزومات روش‌شناسانه، ۵- پیش‌انگاره‌ها و مبانی روشن و متقن، ۶- دلایل و شواهد محکم و مقاوم، ۷- قدرت بر نقد و ابطال نظریه‌های رقیب و معارض، ۸- تعمیم‌پذیری کافی، ۹- نتایج نظری و کاربردی درخور.

نوآوری: نوآوری بالمعنی الاعم، عبارت است از هرگونه ابداع علمی و نظری (تولید گفتمان نو، دانش جدید، روش جدید، نظریه نو، مطلب ابداعی مادون نظریه؛ و نیز نقد در طراز هر کدام از سطوح پیشگفته)

نوآوری بالمعنی الأخص (در اصطلاح هیأت حمایت از کرسیها) به هر نوآوردهی علمی که نازلتر از نظریه باشد، اطلاق میگردد.

نقد: استقرای مستدل، متقن و مستند مجموعه محاسن و معایب یک مکتب، نظریه یا اثر علمی در مسیر ابطال یا تکمیل آن نظریه، با رعایت ادبیات رشته علمی مربوط و منطق و اخلاق نقد که از چارچوب نظری و ساختار علمی روشن برخوردار باشد.

مناظره: به مباحثه ای رو در رو، روشمند و منطقی میان دو صاحب نظر اطلاق می‌شود که به گونه‌های نقادانه، دیدگاهها و نظرات یکدیگر را درباره مدعای علمی خاص به چالش می‌کشند.

ماده ۲: اهداف

برای کمیسیون‌های علمی می توان دو هدف اصلی احصا نمود:

۱- تضمین کیفیت تخصصی و ارتقاء سطح علمی روند برگزاری اجلاس‌های نقد، ارزشیابی و داوری طرح‌های علمی واصله به هیأت حمایت از کرسی‌ها.

۲- پدید آمدن بستر مناسب برای گسترش ارتباط عالمان و متخصصان صاحب نظر با هیأت حمایت از کرسی‌ها.

ماده ۳: وظایف

شرح وظایف کمیسیون‌های علمی، براساس ماده ۱۲ نظام‌نامه مصوب به شرح ذیل است:

۱. نظارت بر روند و فرآیند برگزاری اجلاس‌های نقد، ارزشیابی دفاع و داوری نظریه‌ها، نظرات و نقدهای علمی.
۲. شناسایی و ترغیب و جلب نظر صاحب‌نظران و ناقدان برای بهره برداری از فرصت کرسی‌ها.
۳. واری اجمالی محتوای طرح‌های واصله جهت برگزاری اجلاس‌های نقد، ارزشیابی، دفاع و داوری.
۴. بررسی و تأیید صلاحیت علمی اعضاء شورای داوری و اعضای کمیته ناقدان پیشنهادی.
۵. تعیین داوران و ناقدان صالح برای اجلاس‌های غیر وابسته به مراکز علمی، با تفویض اختیار از سوی شورای علمی-راهبردی دبیرخانه.
۶. تعیین دبیر شورای داوری (از بین اعضاء شورای داوری).
۷. استماع گزارش برگزاری اجلاس‌ها و ارزیابی علمی فرآیند آن،
۸. پیشنهاد چگونگی حمایت از طرح‌های علمی، در موارد خاص،
۹. ارائه مشاوره علمی به دبیرخانه، و مجمع هیأت،
۱۰. تهیه و تدوین اولویت‌های علمی حوزه کمیسیون علمی مربوط.

ماده ۴: ارکان

هر یک از کمیسیون‌های علمی دارای ارکان زیر است:

۱- رئیس: رئیس کمیسیون عهده دار وظایف زیر است:

۱-۱) شناسایی و جذب متخصصین و استادان برجسته برای عضویت پیوسته و یا ناپیوسته در کمیسیون علمی،

۱-۲) تشکیل و اداره جلسات کمیسیون‌ها،

۱-۳) ارائه مشاوره علمی به دبیر و دبیرخانه،

۱-۴) تنظیم اولویت‌های علمی طرح‌های واصله به کمیسیون، جهت طرح و تصویب.

۱-۵) نظر دهی اولویت طرح‌نامه‌های علمی کمیسیون، جهت طرح و تصویب.

۲- **نائب رئیس:** یکی از اعضاء کمیسیون علمی، با صلاحیت علمی لازم که به پیشنهاد رئیس و به تأیید اعضاء کمیسیون رسیده و می تواند در جلساتی که رئیس به دلایلی شرکت نمی کند به جای ایشان حضور داشته باشد.

۳- **دبیر:** فرد دارای صلاحیت علمی و مدیریتی جهت برنامه ریزی و رسیدگی به مسائل کمیسیون علمی که رئیس کمیسیون را در ایفای وظایف خود یاری می کند. دبیر به پیشنهاد رئیس دبیرخانه و توافق با رئیس کمیسیون انتخاب می شود.

۴- **کارشناس:** یکی از کارکنان حوزه معاونت علمی که مقدمات برگزاری جلسات و تنظیم صورت جلسات و کلیه هماهنگی‌های اداری را با هماهنگی رئیس کمیسیون انجام می‌دهد.

۵- **اعضای پیوسته:** صاحب‌نظران عضو کمیسیون‌های علمی هستند که به حکم رئیس هیأت تعیین گردیده و حضور اکثریت آن‌ها برای رسمیت یافتن جلسه کمیسیون علمی ضروری است.

۶- **اعضای وابسته:** صاحب‌نظرانی که عنداللزوم و حسب مورد به جلسات کمیسیون علمی دعوت می‌شوند یا در برنامه‌های کمیسیون همکاری علمی خواهند داشت.

ماده ۵: نحوه فعالیت

فعالیت هر یک از کمیسیون‌های علمی، حسب اجماع اعضای کمیسیون و نیز طبق ضرورت و اولویت‌های کاری مشخص می‌شود. جلسات کمیسیون، هر ۱۵ روز یا ماهانه با دعوت مکتوب توسط رئیس کمیسیون و با حضور اعضای پیوسته، برگزار می‌گردد و دستور کار آن نیز توسط کارشناس با مشورت دبیر آماده و با تأیید رئیس کمیسیون تنظیم می‌شود.

ماده ۶: شرایط و چگونگی انتخاب رئیس و اعضای کمیسیون‌های علمی

۱- اعضای پیوسته کمیسیون‌های علمی باید از میان صاحب‌نظران دارای مرتبه استادی یا مدرس سطوح عالی، دانشجویی یا مدرس خارج با عدم رکود علمی (دارای کارنامه علمی قوی) و با دارای اجلاس کرسی موفق باشند.

تبصره ۱: در صورت نبود افراد دارای شرایط مزبور، استادیاران صاحب صلاحیت با عدم رکود علمی (دارای کارنامه علمی قوی)، پس از تأیید اعضای کمیسیون مربوط و ارائه دلایل توجیهی به شورای علمی-راهبردی دبیرخانه و پس از اخذ تأیید پذیرفتنی است.

۲- اعضای اولیه کمیسیون علمی توسط دبیر و تأیید شورای علمی-راهبردی دبیرخانه و پس از رایزنی با مراکز علمی و صاحب‌نظران حوزه‌های علمی و در ادامه با پیشنهاد کرسی مربوطه و تأیید شورای علمی دبیرخانه انتخاب می‌شوند.

تبصره ۲: هیچ یک از اعضاء نمی‌توانند در بیش از دو کمیسیون علمی به عنوان عضو پیوسته حضور داشته باشند.

۳- برای اداره کمیسیون‌ها، یکی از متخصصان دارای شرایط به پیشنهاد دبیر، پس از تصویب اعضا و با تأیید رئیس هیأت، به عنوان رئیس کمیسیون منصوب می‌شود.

تبصره ۳: در صورتی که رئیس کمیسیون از افراد خارج از اعضای پیوسته انتخاب شود، عضو پیوسته کمیسیون قلمداد می‌گردد.

۴- حکم رئیس کمیسیون و اعضای کمیسیون‌ها از طرف رئیس هیأت و به مدت ۳ سال صادر می‌شود.

تبصره ۴: انتخاب مجدد رئیس و اعضای کمیسیون بلامانع است.

۵- به منظور بهره‌گیری از مراکز مختلف علمی، از هر گروه علمی در این مراکز، حداکثر دو نفر با گرایش متفاوت علمی، می‌توانند در یک کمیسیون عضو شوند.

تبصره ۵: در موارد خاص موضوع در شورای علمی-راهبردی دبیرخانه مطرح و نسبت به آن تصمیم‌گیری خواهد شد.

۶- در کمیسیون‌هایی که پراکندگی رشته‌های زیرمجموعه آن‌ها در مراکز علمی زیاد نباشد و یا افراد دارای شرایط در یک مرکز علمی متمرکز باشند، حداکثر تا پنجاه درصد اعضا می‌تواند از یک مرکز علمی انتخاب شوند.

تبصره ۶: عضو یک مرکز علمی به کسی گفته می‌شود که با آن مرکز علمی به صورت تمام وقت همکاری می‌نماید.

۷- تعداد اعضای پیوسته کمیسیون‌ها، حداقل ۷ و حداکثر ۱۱ نفر است، در مواردی که تعداد حوزه‌های اصلی و در مظان نوآوری یک کمیسیون، ایجاب‌کننده نیروهای بیشتر باشد، رئیس کمیسیون پس از دریافت نظر اعضا، نسبت به حضور فعال و لازم افراد پیشنهادی حوزه مربوطه، به صورت موردی برای شورای علمی-راهبردی دبیرخانه اقامه دلیل و اخذ مجوز می‌کند.

«این آیین‌نامه تا ماده ۵ در چهارمین جلسه شورای علمی-راهبردی مورخ ۱۳۸۸/۳/۱۶ به تصویب رسید.»

«ماده ۶ این آیین‌نامه، در ۷ بند و ۶ تبصره در جلسه ۸۰ هیأت به تصویب رسید.»